

ПРАВИЛНИК

О ПРИМЈЕНИ ВАСПИТНИХ ПРЕПОРУКА ПРЕМА МАЛОЉЕТНИМ УЧИНИОЦИМА КРИВИЧНИХ ДЈЕЛА

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописује се начин примјене васпитних препорука према малољетним учиниоцима кривичних дјела (у даљем тексту: малољетник), врсте и услови за њихову примјену, циљеви који се њима желе постићи, рокови за примјену и спровођење, те органи који учествују у поступку.

Члан 2.

Васпитне препоруке у складу са Законом о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку (у даљем тексту: Закон) су:

- а) лично извињење оштећеном,
- б) накнада штете оштећеном,
- в) редовно похађање школе или редован одлазак на посао,
- г) укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја,
- д) лијечење у одговарајућој здравственој установи (болничко или амбулантно) и
- ђ) укључивање у појединачни или групни третман васпитних, образовних, психолошких и других саветовалишта.

Члан 3.

Примјена васпитних препорука заснива се на принципима добровољности, непристрасности, непосредности, сразмјерности и поштивању грађанских и људских права, а у интересу малољетника.

Члан 4.

(1) Васпитне препоруке у складу са Законом имају за циљ:

- а) преусмјеравање малољетника од редовног кривичног поступка како би се избегли негативни ефекти на личност малољетника и обезбједио његов правилан развој,
- б) да малољетник сагледа последице свог дјела и презузме одговорност за оно што је учинио и
- в) да се малољетник спријечи у поновном извршењу кривичног дјела.

(2) Циљеви из става 1. овог члана остварују се на следеће начине:

- а) давањем могућности малољетнику и оштећеном да сами ријеше случај кроз дијалог који треба да доведе до међусобног разумијевања,
- б) давањем могућности малољетнику да исправи грешку:
 - 1) враћањем ствари оштећеном која је прибављена кривичним дјелом,
 - 2) намирењем штете у висини вриједности ствари стечене кривичним дјелом, или
 - 3) давањем сатисфакције извињењем оштећеном, или
 - 4) извршењем одређене обавезе у корист оштећеног,
 - в) активним учешћем друштвене заједнице у пружању помоћи у реинтеграцији малољетника и оштећеног, те превенцијом малољетничке делинквенције.

Члан 5.

(1) Васпитне препоруке могу се примјенити ако је малољетни учинилац кривичног дјела починио кривично дјело за које је прописана новчана казна или казна затвора до пет година.

(2) Васпитне препоруке се могу примјенити и за кривична дјела за која је прописана казна тежа од пет година само ако су испуњени услови из члана 89. став 1. Закона и ако је то сразмјерно околностима и тежини учињеног кривичног дјела у складу са чланом 9. Закона.

(3) Тужилац за малољетнике (у даљем тексту: тужилац) или судија за малољетнике (у даљем тексту: судија) може,

у складу са Законом, за конкретни случај одредити примјену једне или више васпитних препорука, под условом:

- а) да малољетник признаје кривично дјело,
- б) да је признање дато слободно и добровољно,
- в) да постоји довољно доказа да је малољетник учинио кривично дјело,
- г) да малољетник у писаној форми изражава спремност за помирење са оштећеним,
- д) да малољетник у писаној форми да пристајанак за примјену васпитне препоруке, а млађи малољетник и уз пристајанак законских заступника малољетника и
- ђ) да у писаној форми пристајанак да и оштећени у случају када се то по Закону захтијева.

Члан 6.

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка према малољетном учиниоцу из члана 5. став 1. овог правилника, тужилац разматра могућност и оправданост примјене једне или више васпитних препорука према малољетнику.

(2) Када тужилац не примијени васпитну препоруку из става 1. овог члана, образлаже разлоге за доношење такве одлуке.

(3) Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора према малољетнику који је починио кривично дјело из члана 5. став 1. овог правилника, или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. Закона, судија разматра могућност и оправданост примјене једне или више васпитних препорука.

Члан 7.

(1) Према малољетнику се, осим васпитних препорука из члана 2. т. 1. и 2. овог правилника, могу примјенити и друге васпитне препоруке, и то у случају када малољетник и оштећени не прихвате посредовање (медијацију) или када је оштећени непознат, ако је то у најбољем интересу малољетника.

(2) У складу са ставом 1. овог члана, примјена васпитних препорука је увијек оправдана када се малољетник први пут појављује као учинилац кривичног дјела, а у осталим случајевима када то оправдава најбољи интерес малољетника.

Члан 8.

(1) Када тужилац или судија утврди да су испуњени услови, да постоји могућност и оправданост за примјену васпитне препоруке, предмет доставља надлежном органу старатељства као органу за спровођење поступка посредовања, праћења и извјештавања о успјешности примјене васпитне препоруке.

(2) Руководилац надлежног органа старатељства одређује стручно лице за спровођење поступка посредовања, праћења и извјештавања о успјешности примјене васпитне препоруке (у даљем тексту: посредник).

Члан 9.

Посредник треба да испуњава следеће услове:

- а) да је лице са радним искуством и да има склоности за рад са младима,
- б) да је лице оспособљено за спровођење поступка посредовања, праћења и извјештавања,
- в) да је способно да процјењује, анализира и рјешава проблем,
- г) да поштује достојанство и осјећај личне вриједности малољетника, оштећеног, те познаје и разумије људска права и потребе дјетета и
- д) да је лице код којег не постоји сукоб интереса.

Члан 10.

(1) Ако у оквиру надлежног органа старатељства нема оспособљеног лица из члана 9. овог правилника, тужилац или судија може одредити да поступак посредовања између малољетника и оштећеног спроведе организација овлашћена за спровођење медијације.

(2) Ако поступак медијације спроводи организација из става 1. овог члана, службено лице органа старатељства прати процес медијације и о постигнутом споразуму и његовој примјени обавјештава тужиоца или судију.

(3) У случајевима из члана 2. став 1. т. а) и б) овог правилника у процесу спровођења медијације примјењују се одредбе Закона о поступку медијације ("Службени гласник БиХ", број 37/04) ако нису у супротности са овим правилником и Законом.

(4) Дужина трајања медијације приликом примјене васпитних препорука из става 3. овог члана одређена је роковима који се примјењују у поступку посредовања код надлежног органа старатељства.

Члан 11.

(1) Избор и примјена васпитне препоруке врши се у сарадњи са родитељем, усвојоцем и стараоцем (у даљем тексту: законски заступници малолетника) и надлежним органом старатељства уз њихов савјетодавно-терапијски рад а на основу процјене дијагностичког тима.

(2) Тужилац или судија у избору и примјени васпитне препоруке узима у обзир мишљење и свеукупне интересе малолетника и интересе оштећеног, при томе водећи рачуна да се примјеном васпитних препорука не омета редовно школовање или рад малолетника, а малолетнику се приликом избора и примјене васпитне препоруке омогућава савјетовање и са браниоцем.

(3) Васпитне препоруке могу трајати најдуже годину дана и могу се изрицати на пуне сате, дане и мјесеце.

Члан 12.

(1) Изречена васпитна препорука може се, на основу заједничког приједлога малолетника и оштећеног, замијенити другом васпитном препоруком ако је извршење васпитне препоруке за малолетника претешко, о чему стручно лице органа старатељства извјештава тужиоца или судију, наводећи разлоге за замјену изречене васпитне препоруке. Ако тужилац или судија прихвати приједлог, замјена васпитне препоруке извршава се у складу са постигнутим споразумом малолетника и оштећеног.

(2) Изречена васпитна препорука може се укинути ако се постигнуту споразум не извршава, о чему посредник извјештава тужиоца или судију наводећи у вези са тим мишљење малолетника и оштећеног. Тужилац у овом случају доноси наредбу за покретање припремног поступка, а судија поступа по поднесеном приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

(3) Замјена и укидање васпитних препорука може се извршити и на приједлог законских заступника малолетника.

(4) Приликом разматрања могућности примјене васпитне препоруке, признање малолетника да је учинио кривично дјело не може бити коришћено против њега у било којем другом накнадном поступку.

Члан 13.

Евиденцију о изреченим васпитним препорукама, у оквиру своје надлежности, воде надлежна окружна тужилаштва и основни судови, а подаци о васпитним препорукама могу се дати само органима старатељства, полицији, тужилаштву и суду.

II - ПРИМЈЕНА ВАСПИТНИХ ПРЕПОРУКА

1. Лично извињење оштећеном

Члан 14.

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона, тужилац разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка а) овог правилника.

(2) Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малолетничког затвора за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. Закона, судија разматра могућност и оправданост при-

мјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка а) овог правилника.

(3) Након што утврде постојање услова из ст. 1. и 2. овог члана, тужилац или судија обавјештава малолетника, законске заступнике малолетника и оштећеног о могућности да се конкретни случај ријеши примјеном васпитне препоруке, природи, садржају, трајању и посљедицама примјене, као и посљедицама одбијања сарадње, извршења и испуњења васпитне препоруке, а обавијест се доставља малолетнику путем законских заступника малолетника и оштећеном, уз напомену да од дана пријема обавијести доставе, у што краћем року, свој писани одговор да ли дају пристанак на примјену васпитне препоруке "Лично извињење оштећеном".

(4) Малолетник се поучава да његов писани одговор, поред изјаве о пристанку на примјену препоруке, треба да садржи и изјаву о спремности за помирење са оштећеним, а поред наведених услова, писани одговор млађег малолетника треба да садржи и пристанак законских заступника малолетника. Тужилац или судија, уз обавијест из става 3. овог члана, доставља и одговарајући формулар који треба да садржи могуће одговоре малолетника, законских заступника малолетника и оштећеног.

(5) Након прибављених сагласности, тужилац или судија доноси одлуку о упућивању предмета надлежном органу старатељства ради спровођења поступка "Лично извињење малолетника оштећеном".

(6) Орган старатељства, након пријема предмета од стране тужиоца или судије, хитно окончава поступак.

(7) У случају да тужилац или судија утврди да нема услова за примјену васпитне препоруке јер нема пристанка једне или обију страна у спору, о томе сачињава службену забиљешку у спису.

Члан 15.

(1) Након пријема предмета у надлежном органу старатељства, посредник прво заказује разговор са малолетником, затим посебан разговор са оштећеним, а након што добије пристанак обију страна заказује њихов заједнички састанак, а малолетнику и оштећеном се уз позив за састанак доставља и одговарајући информативни летак о примјени васпитне препоруке.

(2) На првом разговору са малолетником на којем присуствују и законски заступници малолетника посредник у уводном дијелу провјерава да ли је малолетник уз позив добио летак, да ли га је прочитао и разумио, даје основне информације о могућности примјене васпитне препоруке и посредовању и разлици између посредовања и кривичног поступка, појашњава малолетнику сврсисходност примјене васпитне препоруке и да се у случају њене примјене неће покренути припремни (судски) поступак, да у сваком тренутку може одустати од спровођења примјене васпитне препоруке јер је то његово слободно одређивање и да није обавезан пристати, али да, уколико приступи оваквом начину рјешења, мора исказати спремност да преузме одговорност за своје поступке, а да одустајање или неиспуњење обавезе има за посљедицу покретање припремног (судског) поступка.

(3) Након уводног дијела, посредник прелази на разговор о почињеном кривичном дјелу, објашњава шта се ставља на терет малолетнику као кривично дјело, провјерава да ли је малолетник спреман презети одговорност за дјело и омогућава му се да говори о томе и позива малолетника да објасни зашто је то направио и која је његова улога у свему томе, колико је вјероватно да се нешто слично неће поновити, као и да објасни како је он лично овај догађај доживио.

(4) Посредник, затим, прелази на разговор о спремности малолетника да се извини оштећеном, провјерава да ли су малолетнику познате посљедице дјела које је имао оштећени, да ли је у међувремену био у контакту са оштећеним, да ли је спреман да се извини оштећеном и да ли има представу како би требало да изгледа његово извињење.

(5) Посредник у завршном дијелу разговора објашњава малолетнику да даљи ток поступка укључује заједнички сусрет са оштећеним, да могу међусобно комуницирати и постављати питања, да све што је рекао у првом разговору са посредником може изнијети на заједничком разговору и да је циљ поступка писмени споразум између малолетника и оштећеног.

(6) Након завршеног разговора, посредник обавјештава малолетника да ће бити обавијештен о термину заједничког разговора са оштећеним, а законским заступницима малолетника се саопштава да не морају бити присутни на сљедећем састанку, али да ће се о свему обавјештавати.

(7) Посредник сачињава службену забиљешку у спису о обављеном разговору са малолетником.

Члан 16.

(1) На првом разговору са оштећеним посредник у уводном дијелу разговора провјерава да ли је оштећени уз позив добио летак, да ли га је прочитао и разумио, даје основне информације о могућности примјене васпитне препоруке и посредовању и разлици између посредовања и кривичног поступка, појашњава оштећеном сврсисходност примјене васпитне препоруке и да се у случају њене примјене неће покренути припремни (судски) поступак, да у сваком тренутку може одустати од спровођења примјене васпитне препоруке јер је то његово слободно одређење и да није обавезан пристати, да може јасно изразити своје интересе и захтјеве, а оштећени се поучава да има право постављати питања о стварима које га посебно занимају и да може директно комуницирати са малолетником.

(2) Након уводног дијела разговора, посредник усмјерава на разговор о почињеном кривичном дјелу како би се код оштећеног створила могућност за исказивање емоција, позива оштећеног да исприча догађај како га је доживио, да ли је имао трауме послје овог догађаја и шта га је посебно повриједило и претрашило, зашто је догађај пријавио и шта је послје тога очекивао.

(3) Посредник даље усмјерава оштећеног на разговор о спремности прихватања понуђеног извињења, провјерава да ли је оштећени у међувремену био у контакту са малолетником, да ли ће му извињење малолетника бити довољна сатисфакција, а оштећени се поучава на могућност савјетовања са стручним лицем које пружа правну помоћ у вези са евентуалним рјешењима из споразума, ако до њега дође.

(4) Посредник у завршном дијелу разговора усмјерава оштећеног на даљи ток поступка који укључује заједнички сусрет са малолетником, те да могу међусобно комуницирати и постављати питања, а да све што је рекао у првом разговору са посредником може изнијети на заједничком разговору и да је циљ поступка писмени споразум између малолетника и оштећеног.

(5) Посредник након завршеног разговора обавјештава оштећеног о термину заједничког разговора са малолетником.

(6) Посредник сачињава службену забиљешку у спису о обављеном разговору са оштећеним.

Члан 17.

(1) Заједнички разговор малолетника и оштећеног који води посредник састоји се из уводног дијела који се односи на стварање услова постављањем правила и граница за заједнички разговор, кратког изношења садржаја ранијих одвојених разговора, рада на заједничком проблему који укључује тражење и појашњавање могућих рјешења и очекивања и постизања писаног споразума између страна у спору.

(2) Малолетнику се приликом постизања споразума даје могућност да изнесе своје разлоге за лично извињење, а оштећеном да изнесе своје разлоге за прихватање извињења. У записник се уноси изјава малолетника који, својим ријечима и на прикладан начин, изражава жаљење и кајање за кривично дјело које је починио и за последице које су тиме проузроковане, као и изјава оштећеног да прихвата извињење малолетника.

(3) Записник о постигнутом споразуму о личном извињењу оштећеном потписују: посредник, малолетник, законски заступници малолетника, ако су присутни, и оштећени.

(4) Заједнички разговор може бити прекинут од стране посредника ради наставка разговора у другом термину или због немогућности постизања споразума.

Члан 18.

(1) Ако се малолетник лично извинио оштећеном који је прихватио извињење, тужилац истовремено доноси наредбу којом се изриче васпитна препорука "Лично извињење оштећеном" и наредбу о непокретању припремног поступка.

(2) Ако се малолетник лично извинио оштећеном који је прихватио извињење, судија истовремено доноси рјешење којим се изриче васпитна препорука "Лично извињење оштећеном" и рјешење о непоступању по приједлогу тужиоца за изрицање предложене кривичне санкције.

(3) Ако током поступка посредовања оштећени није из одређених разлога прихватио извињење малолетника или се малолетник није извинио оштећеном, тужилац доноси наредбу о покретању припремног поступка, а судија поступа по приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малолетничког затвора.

(4) Тужилац или судија, након пријема обавјештења од надлежног органа старатељства, доноси одлуку из ст. 1, 2. и 3. овог члана.

2. Накнада штете оштећеном

Члан 19.

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона, тужилац разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка б) овог правилника.

(2) Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малолетничког затвора за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. Закона, судија разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка б) овог правилника.

(3) Након што утврде постојање услова из ст. 1. и 2. овог члана, тужилац или судија обавјештава малолетника, законске заступнике малолетника и оштећеног о могућности да се конкретни случај ријеши примјеном васпитне препоруке, природе, садржаја, трајања и последицама примјене, као и последицама одбијања сарадње, извршења и испуњења васпитне препоруке, а обавијест се доставља малолетнику путем законских заступника малолетника и оштећеном, уз напомену да, у што краћем року од дана пријема обавијести, доставе свој писани одговор да ли дају пристанак на примјену васпитне препоруке "Накнада штете оштећеном".

(4) Малолетник се поучава да његов писани одговор, поред изјаве о пристанку на примјену препоруке, треба да садржи и изјаву о спремности за помирење са оштећеним, као и пристанак законских заступника малолетника. Тужилац или судија, уз обавијест из става 3. овог члана, доставља и одговарајући формулар који треба да садржи могуће одговоре малолетника, законских заступника малолетника и оштећеног.

(5) Након прибављених сагласности, тужилац или судија доноси одлуку о упућивању предмета надлежном органу старатељства ради спровођења поступка "Накнада штете оштећеном".

(6) Одлука из става 5. овог члана доноси се уколико је оштећеном нанесена знатна материјална штета, а малолетник и законски заступници малолетника су у могућности да је накнаде или да малолетник накнади штету личним радом који може трајати највише 60 сати у периоду од 90 дана, с

тим да тај рад не омета његово школовање или запослење, односно да не штети његовом угледу и достојанству.

(7) Орган старатељства, након пријема предмета од стране тужиоца или судије, хитно окончава поступак.

(8) У случају да тужилац или судија утврди да нема услова за примјену васпитне препоруке јер нема пристанак једне или обију страна у спору, о томе сачињава забиљешку у спису.

Члан 20.

(1) Након пријема предмета у надлежном органу старатељства, посредник прво заказује разговор са малољетником, затим посебан разговор са оштећеним, а након што добије пристанак обију страна заказује њихов заједнички састанак, а малољетнику и оштећеном се уз позив на састанак доставља и одговарајући информативни летак о примјени васпитне препоруке.

(2) На првом разговору са малољетником, на којем присуствују и законски заступници малољетника, посредник у уводном дијелу провјерава да ли је малољетник уз позив добио летак, да ли га је прочитао и разумио, даје основне информације о могућности примјене васпитне препоруке и посредовању и разлици између посредовања и кривичног поступка, појашњава малољетнику сврсисходност примјене васпитне препоруке и да се у случају њене примјене неће покренути припремни (судски) поступак, да у сваком тренутку може одустати од спровођења примјене васпитне препоруке јер је то његово слободно одређење и да није обавезан пристати, али да, уколико приступи оваквом начину рјешења, мора исказати спремност да преузме одговорност за своје поступке, а да одустајање или неиспуњење обавезе има за посљедицу покретање припремног (судског) поступка.

(3) Након уводног дијела, посредник прелази на разговор о почињеном кривичном дјелу и спремности да се намери штета, објашњава малољетнику шта му се ставља на терет као кривично дјело, провјерава да ли је малољетник спреман преузети одговорност за дјело и омогућава му се да говори о томе, позива се да објасни да ли су му познате посљедице дјела које је имао оштећени и да објасни зашто је то направио и која је његова улога у свему томе, те колико је вјероватно да се нешто слично неће поновити и да објасни како је лично овај догађај доживио, затим упознаје малољетника са износом штете коју је оштећени исказао приликом пријављивања кривичног дјела, те да треба да се изјасни да ли је у могућности да врати ствар која је прибављена кривичним дјелом, а ако није – да ли је у могућности да накнади ту висину штете, или ће понудити неки други износ ради накнаде штете, односно показати спремност да надокнади штету личним радом одређени број сати у периоду од 90 дана.

(4) Посредник у завршном дијелу разговора објашњава малољетнику да даљи ток поступка укључује заједнички сусрет са оштећеним, да могу међусобно комуницирати и постављати питања, да све што је рекао у првом разговору са посредником може изнијети на заједничком разговору, да је циљ поступка писмени споразум између малољетника и оштећеног.

(5) Након завршеног састанка, посредник обавјештава малољетника да ће бити обавијештен о термину заједничког разговора са оштећеним. Законским заступницима малољетника саопштава се да не морају бити присутни на следећем састанку, али да ће се о свему обавјештавати.

(6) Посредник сачињава службену забиљешку у спису о обављеном разговору са малољетником.

Члан 21.

(1) На првом разговору са оштећеним посредник у уводном дијелу провјерава да ли је оштећени уз позив добио летак, да ли га је прочитао и разумио, даје основне информације о могућности примјене васпитне препоруке оштећеном и посредовању и разлици између посредовања и кривичног поступка, затим, појашњава сврсисходност примјене васпитне препоруке и да се у случају њене примјене неће покренути припремни (судски) поступак, да у сваком тренутку може одустати од спровођења примјене

васпитне препоруке јер је то његово слободно одређење и да није обавезан пристати, и да може јасно да изрази своје интересе и захтјеве, а оштећени се поучава да има право постављати питања о стварима које га посебно занимају и да може директно комуницирати са малољетником.

(2) Након уводног дијела, посредник прелази на разговор о почињеном кривичном дјелу како би се код оштећеног створила могућност за исказивање емоција, позива оштећеног да исприча догађај како га је доживио, да ли има трауме послје овог догађаја и шта га је посебно повриједило и престашило, зашто је догађај пријавио и шта је послје тога очекивао.

(3) Посредник затим прелази на разговор о спремности оштећеног на накнаду штете, провјерава да ли је у међувремену био у контакту са малољетником и да ли му је надокнађена штета, да ли је спреман да прихвати понуђени износ штете коју је малољетник, у складу са својим могућностима, спреман накнадити, а уколико се понуђени износ разликује од износа коју је оштећени назначио приликом пријављивања кривичног дјела, даје му се могућност да се изјасни да ли и даље захтијева износ који је првобитно навео или је сагласан са износом који је малољетник спреман накнадити, односно са спремношћу малољетника да надокнади штету личним радом одређени број сати у периоду од 90 дана, а оштећени се поучава да има право постављати питања о стварима које га посебно занимају, да се може посавјетовати са стручним лицем које пружа правну помоћ у вези евентуалних рјешења из споразума, ако до њега дође.

(4) Посредник у завршном дијелу разговора са оштећеним објашњава да даљи ток поступка укључује заједнички сусрет са малољетником, да могу међусобно комуницирати и постављати питања, да све што је рекао у првом разговору са посредником може изнијети на заједничком разговору и да је циљ поступка писмени споразум између малољетника и оштећеног.

(5) Посредник након завршеног разговора обавјештава оштећеног о термину заједничког разговора са малољетником.

(6) Посредник сачињава службену забиљешку у спису о обављеном разговору са оштећеним.

Члан 22.

(1) Заједнички разговор малољетника и оштећеног који води посредник састоји се из уводног дијела који се односи на стварање услова постављањем правила и граница за заједнички разговор, кратког изношења садржаја ранијих одвојених разговора, рада на заједничком проблему који укључује тражење и појашњавање могућих рјешења и очекивања и постизања писаног споразума.

(2) Малољетнику се, прије постизања споразума, даје могућност да изнесе своје разлоге за накнадом штете, а оштећеном да изнесе своје разлоге за прихватање или неприхватање накнаде штете, те се малољетник и оштећени поново изјашњавају, и то малољетник о висини штете коју је спреман накнадити, а оштећени о висини штете коју захтијева да му се накнади. Малољетник и оштећени могу се договорити да се штета намери враћањем ствари прибављене кривичним дјелом или њене противвриједности у одређеном новчаном износу или личним радом у корист оштећеног, који је прилагођен личности, узрасту и могућностима малољетника, о чему мишљење даје надлежни орган старатељства, а сврха личног рада малољетника мора бити усмјерена првенствено на накнаду штете настале кривичним дјелом, с тим што економски ефекат рада није одлучујући.

(3) Ако се малољетник и оштећени договоре око висине накнаде штете или о броју сати личног рада малољетника који не може да буде дужи од 90 дана, исти се истовремено договарају и око начина на који се орган старатељства обавјештава да је штета измирена тако што малољетник доноси признаницу о уплаћеном износу или да оштећени обавијести орган старатељства.

(4) Записник о постигнутом споразуму о накнади штете потписују: посредник, малољетник, законски заступници малољетника, ако су присутни, и оштећени.

(5) У записник се уноси изјава малољетника о спремности за накнаду штете оштећеном у тачно одређеном износу, односно тачан број сати личног рада малољетника у периоду од 90 дана, као и изјава оштећеног којом прихвата накнаду наведеног износа штете, односно да је спреман да му малољетник накнади штету својим личним радом у одређеном броју сати у периоду од 90 дана.

(6) Заједнички разговор може бити прекинут ради наставка у другом термину или због немогућности постизања споразума.

Члан 23.

Након постигнутог споразума о накнади штете, тужилац или судија доноси одлуку о примјени васпитне препоруке "Накнада штете оштећеном", коју доставља органу старатељства који надзире испуњење ове обавезе и о томе најмање једном мјесечно обавјештава тужиоца или судију.

Члан 24.

(1) Ако је малољетник накнадио штету оштећеном, тужилац доноси наредбу о непокретању припремног поступка, а судија рјешење о непоступању по приједлогу тужиоца за изрицање предложене кривичне санкције.

(2) Ако малољетник не накнади штету оштећеном у остављеном року или не обави лични рад у одређеном броју сати, односно ако малољетник или оштећени не прихвате могућност примјене васпитне препоруке, као и уколико се нису сагласили око висине накнаде штете, тужилац доноси наредбу о покретању припремног поступка, док судија поступа по приједлогу тужиоца за изрицање предложене кривичне санкције.

(3) Тужилац или судија, након пријема обавјештења од надлежног органа старатељства, доноси одлуке из ст. 1. и 2. овог члана.

3. Редовно похађање школе или редовно одлажење на посао

Члан 25.

Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона, тужилац разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка ц) овог правилника.

Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. Закона, судија разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка ц) овог правилника.

(3) У складу са ст. 1. и 2. овог члана, на рочиште за разматрање могућности и оправданости примјене васпитне препоруке, поред малољетника, позивају се законски заступници малољетника и представник органа старатељства.

Члан 26.

(1) Када тужилац или судија, након разматрања могућности примјене наведене васпитне препоруке, утврде на основу извјештаја органа старатељства и оправданост исте, посебно у случају када се утврди да је малољетник склон напуштању часова у школи или неоправданом изостајању са посла или да је починио кривично дјело док није боравио у школи или на послу, а уз пристанак малољетника и законских заступника малољетника, доноси се одлука о примјени васпитне препоруке "Редовно похађање школе или редовно одлажење на посао".

(2) У одлуци из става 1. овог члана одређује се вријеме трајања ове препоруке које може трајати најдуже једну годину.

(3) Малољетник се упознаје да у одређеном року васпитна препорука може бити замијењена другом или укинута, односно уколико је не буде испуњавао да може бити покренут припремни поступак, односно да може бити поступљено по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

Члан 27.

Одлука из члана 26. овог правилника доставља се органу старатељства који прати испуњење васпитне препоруке "Редовно похађање школе или редовно одлажење на посао" у сарадњи са одговорним лицем из школе коју похађа малољетник или са послодавцем гдје је малољетник запослен и уз њихов савјетодавни рад и најмање једном мјесечно о томе извјештава тужиоца или судију.

Члан 28.

(1) Ако малољетник у потпуности испуни васпитну препоруку "Редовно похађање школе или редовно одлажење на посао", орган старатељства подноси извјештај тужиоцу који доноси наредбу о непокретању припремног поступка, а исту одлуку тужилац може донијети и у случају да малољетник дјелимично испуни наведену васпитну препоруку, уколико сматра да покретање поступка не би било цјелисходно с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којим је учињено, ранији живот малољетника, његова лична својства и разлоге неиспуњења обавезе.

(2) Тужилац доноси наредбу о покретању припремног поступка у случају када малољетник не испуни васпитну препоруку или је испуни дјелимично, али у мјери која оправдава покретање поступка на основу мишљења надлежног органа старатељства и у сарадњи са одговорним лицем из школе или послодавцем гдје је малољетник запослен.

(3) У складу са ставом 1. овог члана, судија доноси одлуку о неприхватању приједлога за изрицање кривичне санкције, док у складу са ставом 2. овог члана поступа по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

4. Укључивање у рад, без накнаде, у корист хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја

Члан 29.

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона, тужилац разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка д) овог правилника.

(2) Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. Закона, судија разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка д) овог правилника.

(3) У складу са ст. 1. и 2. овог члана, на рочиште за разматрање могућности и оправданости примјене васпитне препоруке, поред малољетника, позивају се законски заступници малољетника и представник органа старатељства.

Члан 30.

Тужилац или судија на заказаном рочишту разматра могућност примјене васпитне препоруке "Укључивање у рад, без накнаде, у корист хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја" и утврђује на основу извјештаја органа старатељства оправданост примјене исте, а посебно када утврди да је сврха рада, односно посла првенствено усмјерена на отклањање штетне последице кривичног дјела које је починио малољетник, уз пристанак малољетника и законских заступника малољетника и његовим схватањем да је неопходна примјена предложене васпитне препоруке, доноси одлуку којом се изриче васпитна препорука и налаже малољетнику да се без накнаде укључи у рад хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја.

Члан 31.

Избор рада, односно посла извршиће тужилац или судија, по прибављеном мишљењу надлежног органа старатељства, водећи рачуна да рад, односно посао није усмјерен на постизање економске користи и да не смије превазилазити физичке могућности малољетника, штетити његовом здрављу, угледу и достојанству, нити ометати школовање малољетника.

Члан 32.

Орган старатељства упознаје тужиоца и судију са листом одговарајућих органа, установа или организација у јавном и друштвеном сектору и невладиних организација (у даљем тексту: правно лице) у којима се може примјенити васпитна препорука "Укључивање у рад без накнаде, у корист хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја".

Листу из става 1. овог члана сачињава министар правде на приједлог министра надлежног за послове рада, органа старатељства, Завода за запошљавање Републике Српске и хуманитарних организација и иста садржи кратак опис послова које могу обављати малолетници у примјени васпитне препоруке код наведених правних лица.

Члан 33.

(1) Одлука о примјени васпитне препоруке "Рад у корист хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја" доставља се надлежном органу старатељства, који закључује посебан споразум са правним лицем у које се упућује малолетник ради примјене васпитне препоруке.

(2) Споразумом који потписују представник надлежног органа старатељства и правног лица, уз сагласност малолетника, уређује се начин примјене васпитне препоруке, као и права и обавезе које произлазе из споразума.

Члан 34.

(1) Тужилац или судија одлуком о примјени васпитне препоруке "Укључивање малолетника у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове, социјалног, локалног или еколошког садржаја" одредиће да малолетник може радити највише 60 сати у периоду од 90 дана, с тим да рад не омета његово школовање или запослење.

(2) Руководилац правног лица гдје се спроводи васпитна препорука, поштујући принцип повјерљивости, доноси рјешење о одређивању лица за рад са малолетником које по својим личним својствима може вршити позитиван утицај на васпитање и развој малолетника.

(3) Малолетник се упознаје да у року из става 1. овог члана васпитна препорука може бити замијењена другом васпитном препоруком или укинута, односно да ће се започети са вођењем припремног поступка или поступити по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

Члан 35.

Одлука о примјени васпитне препоруке "Рад у корист хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја" доставља се органу старатељства који прати испуњење ове препоруке у сарадњи са одговорним лицем из правног лица у којем ради малолетник и најмање једном мјесечно о томе извјештава тужиоца или судију.

Члан 36.

(1) Ако малолетник у потпуности испуни васпитну препоруку "Рад у корист хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја", о чему извјештај подноси орган старатељства, тужилац доноси наредбу о непокретању припремног поступка према малолетнику, а исту одлуку тужилац може донијети и у случају да малолетник дјелимично испуни васпитну препоруку и уколико нађе да покретање поступка не би било цијелисходно с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којим је учињено, ранији живот малолетника, његова лична својства и разлоге неиспуњења обавезе.

(2) Тужилац започиње вођење припремног поступка ако малолетник не испуни изречену васпитну препоруку или је дјелимично испуни, али у мјери која оправдава покретање поступка, о чему је мјеродавно мишљење надлежног органа старатељства.

(3) У складу са ставом 1. овог члана, судија доноси одлуку о неприхватању приједлога за изрицање кривичне санкције, док у складу са ставом 2. овог члана поступа по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

5. Лијечење у одговарајућој здравственој установи (болничко или амбулантно)

Члан 37.

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона, тужилац разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка е) овог правилника.

(2) Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малолетничког затвора за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. Закона, судија разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка е) овог правилника.

(3) У складу са ст. 1. и 2. овог члана, на рочиште за разматрање могућности и оправданости примјене васпитне препоруке, поред малолетника, позивају се законски заступници малолетника и представник органа старатељства.

Члан 38.

Тужилац или судија на заказаном рочишту разматра могућност примјене васпитне препоруке "Лијечење у одговарајућој здравственој установи" и утврђује на основу извјештаја органа старатељства оправданост примјене исте, а посебно када се од стране вјештака неуропсихијатра утврди да је малолетник починио кривично дјело под утицајем алкохола или усљед употребе опојних дрога, уз пристанак малолетника и законских заступника малолетника, и његовим схватањем да је неопходна примјена предложене васпитне препоруке, доноси одлуку о примјени васпитне препоруке којом се малолетнику налаже да се укључи на третман ради лијечења у одговарајућој здравственој установи (болничко или амбулантно).

Члан 39.

Тужилац или судија одлуком о примјени васпитне препоруке одређује установу у којој ће се васпитна препорука "Лијечење у одговарајућој здравственој установи" примјењивати и вријеме њеног трајања, које не може бити дуже од једне године, односно упознаје малолетника да у том року ова васпитна препорука може бити замијењена другом васпитном препоруком или укинута или да ће се започети са вођењем припремног поступка, односно поступити по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

Члан 40.

(1) Одлука о примјени васпитне препоруке "Лијечење у одговарајућој здравственој установи" доставља се установи или организацији која се бави питањима одвикавања од зависности у којој ће се ова препорука примјењивати.

(2) Одлука из става 1. овог члана доставља се и надлежном органу старатељства који прати испуњење ове препоруке и који најмање једном мјесечно о томе извјештава тужиоца или судију.

(3) Установа или организација из става 1. овог члана одређује овлашћено лице које прати примјену препоруке и по потреби укључује законског заступника малолетника и надлежни орган старатељства.

Члан 41.

(1) Примјена васпитне препоруке мора бити заснована на индивидуално утврђеном плану који израђује овлашћено лице у сарадњи са законским заступником малолетника и органом старатељства, са којим је малолетник упознат и на који је дао писмену сагласност.

(2) Приликом израде индивидуалног плана из става 1. овог члана води се рачуна о средини из које малолетник долази, његовој личности, способностима, менталном узрасту и околностима које су довеле до извршења кривичног дјела, а посебно треба да се води рачуна да се примјењују најмање ограничавајуће методе.

Члан 42.

(1) У примјени васпитне препоруке "Лијечење у одговарајућој здравственој установи" посебно треба да се води

рачуна о заштити личног достојанства малолетника, његове приватности, а у циљу чувања и јачања интегритета личности малолетника и његовог правилног развоја и личне одговорности.

(2) Малолетник може да повуче сагласност за примјену васпитне препоруке у писаној форми у било којем тренутку.

(3) Овлашћено лице из члана 40. став 3. овог правилника и орган старатељства треба да упозоре малолетника о посљедицама престанка примјене ове васпитне препоруке.

Члан 43.

(1) Извјештај о начину примјене васпитне препоруке "Лијечење у одговарајућој здравственој установи" овлашћено лице из члана 40. став 3. овог правилника подноси надлежном органу старатељства најмање једном мјесечно и по завршетку примјене.

(2) Орган старатељства, по завршетку трајања препоруке из става 1. овог члана, а на основу извјештаја овлашћеног лица, подноси коначни извјештај суду.

Члан 44.

(1) Ако малолетник у потпуности испуни изречену васпитну препоруку, о чему извјештај подноси орган старатељства, тужилац доноси наредбу о непокретању припремног поступка, а исту одлуку тужилац може донијети и у случају да малолетник дјелимично испуни васпитну препоруку и уколико нађе да покретање поступка не би било цјелисходно с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којим је учињено, ранији живот малолетника, његова лична својства и разлоге неиспуњења обавезе.

(2) Тужилац започиње вођење припремног поступка ако малолетник не испуни изречену васпитну препоруку или је дјелимично испуни, али у мјери која оправдава покретање поступка, о чему је мјеродавно мишљење надлежног органа старатељства.

(3) У складу са ставом 1. овог члана судија доноси одлуку о неприхватању приједлога за изрицање кривичне санкције, док у складу са ставом 2. овог члана поступа по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

6. Укључивање у појединачни или групни третман васпитних, образовних, психолошких и других савјетовалишта

Члан 45.

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона, тужилац разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка ф) овог правилника.

(2) Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малолетничког затвора за кривична дјела из члана 89. став 1. Закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. Закона, судија разматра могућност и оправданост примјене васпитне препоруке из члана 2. став 1. тачка ф) овог правилника.

(3) У складу са ст. 1. и 2. овог члана, на рочиште за разматрање могућности и оправданости примјене васпитне препоруке, поред малолетника, позивају се законски заступници малолетника и представник органа старатељства.

Члан 46.

(1) Када тужилац или судија након разматрања могућности примјене васпитне препоруке "Укључивање у појединачни или групни третман васпитних, образовних, психолошких и других савјетовалишта" утврди и оправданост исте, посебно када се од стране вјештака неуропсихијатра утврди да је малолетник починио кривично дјело под утицајем алкохола или услед употребе опојних дрога или других психичких стања или душевних обољења, уз пристајак малолетника и законских заступника малолетника, доноси одлуку којом налаже малолетнику укључивање у појединачни или групни третман васпитних, образовних, психолошких и других савјетовалишта.

(2) Ако се на основу извјештаја органа старатељства утврди да се ради о малолетнику који нема довољно образовања, а изрази спремност за даљим образовањем, може се одредити да исти похађа посебне курсеве за стручно оспособљавање како би се припремио за полагање испита којим се провјерава његово знање.

(3) У одлуци из става 1. овог члана одређује се вријеме трајања ове препоруке, и то период од шест мјесеци до једне године.

(4) Малолетник се упознаје да у одређеном року васпитна препорука може бити замијењена другом или укинута, односно уколико је не буде испуњавао, да може бити покренут припремни поступак или поступити по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

Члан 47.

(1) Одлука из члана 46. овог правилника доставља се надлежном органу старатељства који, зависно од налаза и мишљења вјештака неуропсихијатра, врши одабир савјетовалишта и у сарадњи са одговорним лицем одабраног савјетовалишта, сачињава програм рада са малолетником и његовог укључивања у појединачни или групни третман, односно у програм похађања курса и полагања испита у сарадњи са одговарајућом установом.

(2) Надлежни орган старатељства прати испуњење препоруке у сарадњи са одговорним лицем из савјетовалишта, односно установе и најмање једном мјесечно о томе извјештава тужиоца или судију.

Члан 48.

(1) Ако малолетник у потпуности испуни васпитну препоруку "Укључивање у појединачни или групни третман васпитних, образовних, психолошких и других савјетовалишта", орган старатељства подноси извјештај тужиоцу или судији, који доноси наредбу о непокретању припремног поступка, а исту одлуку тужилац може донијети и у случају да малолетник дјелимично испуни наведену васпитну препоруку уколико нађе да покретање поступка не би било цјелисходно с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којим је учињено, ранији живот малолетника, његова лична својства и разлоге неиспуњења обавезе.

(2) Тужилац доноси наредбу о покретању припремног поступка у случају када малолетник не испуни васпитну препоруку или је испуни дјелимично, али у мјери која оправдава покретање поступка на основу мишљења надлежног органа старатељства.

(3) У складу са ставом 1. овог члана судија доноси одлуку о неприхватању приједлога за изрицање кривичне санкције, док у складу са ставом 2. овог члана поступа по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

Члан 49.

Стручна лица за спровођење поступка посредовања, праћења и извјештавања из члана 8. став 2. овог правилника редовно се едукују по програму министарства надлежног за послове социјалне заштите, а ради стицања додатних знања и вјештина за вођење поступка посредовања, примјене и извршења васпитних препорука.

Члан 50.

Овај правилник објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске", а ступа на снагу 1. јануара 2011. године.

Број: 08.030/020-762/10
16. септембра 2010. године
Бања Лука

Министар,
Церард Селман, с.р.

1536

На основу члана 153. став 1. Закона о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 13/10) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09 и 74/10), министар правде доноси